

of birds. The A-127 virus propagated best in cell cultures and embryos of ducks and geese. A mean HA titer of the virus was 32 000. The virus did not kill the embryos and did not cause any anatomopathological lesions. Lower HA titers were obtained

on fibroblasts and kidney cell culture of chickens; they were 16 and 520 respectively. No propagation of A-127 virus in chicken embryos, fibroblast or kidney cell culture and embryos of Japan quails was noticed.

PATOLOGIA I TERAPIA

ZBIGNIEW POMORSKI, MARIAN MIĄCZ, ANNA WOJCIECHOWSKA

Obrzęki pokrzywkowe u konia na tle alergii wywołanej przez endotoksynę gronkowcową

Klinika Chorób Wewnętrznych Instytutu Chorób Niezakaźnych Wydziału Weterynaryjnego AR,
al. PKWN 30, 20-312 Lublin

Alergia bakteryjna stanowi jedną z częściej spotykanych form uczulenia u ludzi oraz zwierząt (1, 4, 5, 9—13). Ten typ alergizacji może występować samoistnie jako tzw. bakteryjne uczulenie pierwotne, bądź też, co spotykane jest o wiele częściej, rozwija się jako proces wtórny, będący komplikacją innych pierwotnych procesów uczuleniowych. Przypadki wtórnych uczuleń bakteryjnych, stwierdzane niejednokrotnie u ludzi cierpiących na alergiczne schorzenia skóry, odnotowywane były także u zwierząt, zwłaszcza u psów (1, 2, 6—8, 13). U zwierząt tych wskutek odczuwanego świądu często dochodzi do samouszkodzenia skóry (lizanie, drapanie, ocieranie i wygryzanie), następnie rozwoju zakażenia i dalszych komplikacji w postaci wtórnego uczulenia. Znane od szeregu lat przypadki pierwotnej alergizacji bakteryjnej u zwierząt dotyczą niemal wyłącznie uczuleń powstałych w przebiegu określonych chorób zakaźnych (gruźlica, nosacizna itp.), pozostałe zaś przypadki samoistnych uczuleń pierwotnych np. wobec paciorkowców lub gronkowców, które stosunkowo często powodują uczulenia u ludzi (11, 14), u zwierząt opisywane są rzadziej (3, 5—8, 15). Z uwagi na to postanowiono przedstawić obserwowany przypadek alergizacji bakteryjnej u konia, co wydaje się być szczególnie interesujące.

Opis przypadku

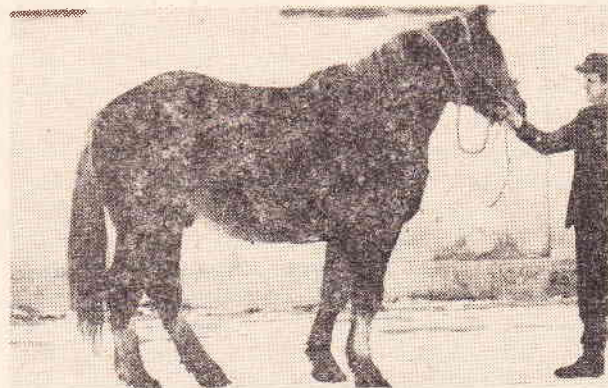
Koń wałach, maści kasztanowatej, 8 lat (nr ks. klin. 2817/80), skierowany został do kliniki z powodu stale utrzymujących się obrzęków pokrzywkowych. W przeprowadzonym wywiadzie ustalono, że obrzęki pojawiły się nagle i mimo stosowania leczenia utrzymywały się stale od dziesięciu dni. Początkowo występowały one w postaci drobnej pokrzywki grudkowej (*urticaria papulosa*), by z czasem przekształcić się w pokrzywkę olbrzymią (*urticaria gygantea*) oraz festionową (*urticaria gyrrata*), obejmującą rozległe obszary tułowia, brzuch oraz nogi zwierzęcia. Dodatkowo w wywiadzie wskazano na stale postępującą utratę sił, zmniejszenie apetytu oraz pragnienia. Przed dwoma laty wystąpiła u konia ostra forma ochwatu kopytowego, a ponadto każdego roku w okresie letnim pojawiały się u niego objawy wyprysku letniego (tzw. lipcówka). Ogólne badanie kliniczne nie wykazało odchyłań od stanu prawidłowego, natomiast przy badaniu szczegółowym zewnętrznych powłok ciała stwierdzono rozległe zimne, nie-

bolesne i nieciastowate obrzęki dynamicznie przekształcające się. Obrzęki te samoistnie częściowo bądź całkowicie zanikały w pewnych partiach ciała, by po kilkunastu godzinach pojawić się ponownie w nowych okolicach i zachowywać podobnie, w związku z czym mogą być określone mianem zmian obrzękowych typu pokrzywkowego. Opisanym zmianom nie towarzyszył świąd — objaw niemal nierozłącznie związany z pokrzywką typu grudkowego u ludzi i zwierząt. W badaniu szczegółowym pozostałych układów i narządów, poza niewielkiego stopnia niewydolnością oddechową typu wysiłkowego, nie stwierdzono uchwytanych klinicznie zmian chorobowych. Poprzestano więc na wstępnym rozpoznaniu objawowym „obrzęki pokrzywkowe” i wykonano podstawowe badania dodatkowe.

W dalszym postępowaniu diagnostycznym wzięto pod uwagę znany skądinąd fakt, że zarówno u ludzi jak najprawdopodobniej i u zwierząt większość zmian typu pokrzywkowego rozwija się na bazie alergizacji pokarmowej (4, 9, 10, 12). Postanowiono więc poprzez eliminację karmy potwierdzić lub wykluczyć alergizację pokarmową, w związku z czym zwierzęciu opróżniono żołądek, podano środki przeczyszczające i zarządono ścisłą (tylko woda) trzydniową głodówkę.

Wynik tego postępowania pozostał bez widocznego wpływu na dotychczasowe zmiany obrzękowe, które w międzyczasie uległy dalszemu nasileniu.

W dokonywanych w tym okresie badaniach stwierdzono pewne pogorszenie stanu ogólnego (pojawiała się gorączka 39,3°C) i nastąpiło nasilenie niewydolności oddechowej. Badania hematologiczne także odbiegały od normy i wydały się świadczyć o toczącej się infekcji. W oparciu więc o uzyskane informacje uznano, iż najprawdopodobniej w badanym przy-

Ryc. 1. Pokrzywka olbrzymia (*urticaria gygantea*) w przebiegu wybrocznicy konia

padku występuje tzw. alergizacja endogenna (źródło alergenów wewnątrz organizmu), w związku z czym jako najbardziej realna nasuwała się hipoteza o alergizacji bakteryjnej. Dla ewentualnego potwierdzenia słuszności powyższego założenia postanowiono wprowadzić do leczenia antybiotyk oksytetracynę (Oxyvet-Polfa), który poprzez likwidację endogennych ognisk infekcyjnych winien zahamować uwalnianie alergenów, a tym samym przerwać proces alergizacji i spowodować samoistne wygaśnięcie objawów choroby. Prowadzona przez okres pięciu dni terapia nie przyniosła oczekiwanych rezultatów, obrzęki pokrzywkowe zamiast zanikać nadal nasilały się, a ponadto pojawił się dodatkowo (siódmego dnia od dostarczenia do kliniki) skąpy obustronny śluzowo-surowiczny wypływ z nosa, sporadyczny kaszel oraz drobne punktikowate wybroczyny w błonie śluzowej nosa i worków spojówkowych. Całokształt obrazu chorobowego upodobił się więc do zmian opisywanych w przebiegu wybrocznicy koni i takie też rozpoznanie zostało ostatecznie postawione. Nie wyjaśniony pozostawał nadal problem ewentualnego współistnienia alergizacji bakteryjnej. W związku z czym w celu określenia rodzaju infekcji pobrano wymazy z dróg oddechowych (wykrztusina) do badań hodowlanych oraz dla określenia antybiotykooporności. W posiewach stwierdzono wzrost hemolitycznych szczepów gronkowców i paciorkowców, wrażliwych na erytromycynę i neomycynę. Dokonano więc zmiany antybiotyku (z oksytetracyny na erytromycynę) i już po upływie 24 godzin zaobserwowano pierwsze korzystne efekty tego postępowania. Ciepłota wewnętrzna powróciła do normy, zmiany obrzękowe uległy stagnacji (zanikła stale utrzymująca się dotychczas ich dynamika). Po upływie 48 godzin obrzęki zaczęły się wyraźnie zmniejszać, by pod wpływem prowadzonego jednocześnie leczenia wspomagającego (środki uszczelniające naczynia i moczopędne) trzeciego dnia od momentu podania erytromycyny zanikać. W pierwszym okresie leczenia erytromycynę podawano dożylnie przez okres sześciu dni, po zaprzestaniu jej stosowania obrzęki pokrzywkowe w ciągu 48 godz. pojawiły się ponownie, lecz w mniejszym nasileniu. Fakt ten stanowi dalszy dowód współistnienia w omawianym przypadku alergizacji bakteryjnej.

W celu uściślenia rozpoznania i ustalenia ostatecznej przyczyny obserwowanej alergizacji, wykonano u konia (na niepigmentowanej skórze części twarzowej pyska) testy śródskórne z grupą bakteryjnych alergenów diagnostycznych (firma SSW Serumwerk Dresden), zawierającą między innymi wyciągi gronkowcowe, paciorkowcowe (antygeny korpuskularne oraz anatoksyna i streptolizyna), *E. coli*, *Corynebacterium*, *Pseudomonas*, *Aerobacter*, *Proteus* i inne. Dodatni odczyn skórny typu na-

tychmiastowego zaobserwowano jedynie w miejscu wprowadzenia anatoksyny gronkowcowej (+++), z którą dodatkowo wykonano także test spojówkowy (\pm) oraz próbę śródskórno-powiekową (+++). W celu przekonującego udowodnienia współdziałania endotoksyny gronkowcowej w patomechanizmie tworzących się obrzęków pokrzywkowych, wykonano świadomą prowokację wprowadzając dożylnie anatoksynę gronkowcową w ilości 1 ml. W czasie od 5 do 15 minut zanikłe uprzednio obrzęki pokrzywkowe pojawiły się ponownie w postaci niezbyt silnej w typowym jak uprzednio umiejscowieniu. Kliniczne opóźnienie zmian chorobowych uzyskano w efekcie 14-dniowego stosowania erytromycyny wraz z odpowiednio ukierunkowanym leczeniem wspomagającym.

Właściciel zwierzęcia zadowolony z doraźnie uzyskanych efektów nie wyraził zgody na dalszą terapię przyczynową (odczulanie swoiste anatoksyną lub odpowiednio przygotowaną autoszczepionką).

W oparciu o opisany przypadek można sądzić, iż dotychczasowe sugestie odnośnie współdziałania w przebiegu wybrocznicy koni procesów alergicznych są jak najbardziej uzasadnione, wykazanie bowiem uczulenia wobec endotoksyny gronkowcowej stanowi jeszcze jeden potwierdzający to stanowisko dowód.

Piśmiennictwo

1. Baker E.: Vet. Clins N. Am. 4, 107, 1974.
2. Catcott E. J.: Médecine canine. Vigot Frères, Paris 1972.
3. Catcott E. J., Smithcors J. F.: Médecine et chirurgie du cheval. Vigot Frères, Paris 1974.
4. Chachaj W.: Klinika chorób alergicznych. PZWL, 1975.
5. Jennings A. R.: Animal pathology. Baillière Tindall-Cassell, Lond. 1970.
6. Kristensen S., Krogh H. V.: Tierärztl. prax. 6, 501, 1978.
7. Kristensen S., Krogh H. V.: Nord. Vet. Med. 30, 223, 1978.
8. Müller G. H., Kirk R. W.: Small animal dermatology. Saunders, Philadelphia 1976.
9. Obtulwicz M.: Zarys alergologii. AM Kraków 1971.
10. Romański B.: Alergologia dla internistów. PZWL, 1980.
11. Rudzki E.: Badania nad mechanizmem alergii bakteryjnej. AM, Warszawa, 1964.
12. Rudzki E.: Podstawy alergologii klinicznej. PZWL, 1970.
13. Scherago M.: Vet. Clins. N. Am. 4, 91, 1974.
14. Welbourn E., Champion R. H., Parish W. E.: Br. J. Derm. 94, 619, 1976.
15. Wooley R. E., Blue J. L., Scott T. A., Belcher M. K.: Am. J. vet. Res. 35, 807, 1974.

Adres autora: dr Zbigniew Pomorski, Al. Kraśnicka 89/2, 20-718 Lublin.

Поморский З., Мионч М., Войцеховская А. — Уртикарные отеки у лошади на фоне аллергии, вызванной стафилококковым эндотоксином.

Описан случай развития бактериальной аллергии в ходе кровопянистой болезни лошадей. Основными клиническими симптомами были динамически преобразующиеся уртикарные отеки; возникшие, как показали в кожных критериях, на фоне аллергии на стафилококковый эндотоксин.

Pomorski Z., Miącz M., Wojciechowska A. — Nettle-rash oedema in the horse due to allergy caused by staphylococcal endotoxin.

The authors describe a case of the development of bacterial sensitization in the course of haemorrhagic disease in the horse. The main clinical symptom was dynamically developed nettle-rash oedema due to allergy to staphylococcal endotoxin as revealed skin tests.